

Správa pre konvent 2025

Vďaka požehnaniu Pánovmu a láskavosti zborovej farárky, pani Ing. Mgr. Danice Hudecovej, pokračuje štrnástym rokom moje úsilie o katalogizáciu fondu Archívu Gemerského seniorátu evanjelickej cirkvi augsburského vyznania v Revúcej. Na ostatných 12 mesiacov pripadlo viacero významných výročí zo starších dejín, kedy (aj) gemerské evanjelické zbory dôstojne čelili tlaku protireformácie, prípadne – ako sa niekedy takisto spomína v literatúre – tzv. „katolíckej reformy.“ Zmienim teda aspoň niekoľko z nich, ak smiem: prvý gemerský evanjelický senior Cyprián Friedt vyhotovil pred 450 rokmi (1574) úvodnú verziu Muránskych artikúl, 325 odvíjal čas, odkedy sa na konvente v Štítniku (1699) prítomní dohodli na zozname povinných sviatkov a 250 sa naplnilo od zriadenia Rožňavského biskupstva katolíckou stranou (1774), čím vrcholí pre členov tunajšej augsburskej konfesie nesmierne komplikované obdobie, zakončené až panovaním Jozefa II.

Popri vyhotovení základného katalógu k archívnym i knižničným zbierkam vnímam ako najvýznamnejší prvok pôsobenia správcu ochranu a sprístupňovanie poznatkov, v daných dobových materiáloch obsiahnutých. A v tomto ohľade zaznamenala spomínaná inštitúcia zatiaľ najúspešnejšie obdobie za pôsobenia mojej maličkosti: o bádanie prejavila záujem až šesť bádateľov, z nich niekoľkí opakovane. Ak smiem, spomeniem preto aspoň vybrané témy, prípadne otázky, na ktoré duchovní i „laická“ odborná verejnosť hľadala v revúckom evanjelickom archíve za ostatné obdobie odpovede. Pani doktorka Lörinčíková z Biskupského archívu v Rožňave skúmala, či na tunajšom gymnáziu niekedy študoval Jonáš Záborský. Literatúra síce uvádzala, že áno, no tento poznatok sa výskumom, žiaľ, nepotvrdil. Pani Beke, študentka Univerzity Jánoša Seyeho v Komárne, sa zaujímala o štatistické údaje ohľadne Gemerského seniorátu v posledných rokoch existencie „podunajskej monarchie“ (približne šlo o epochu 1900 – 1918). Pani Ivaničovou, nadšenkyňu etnológie (Ábelová, Novohrad) oslovilo, ako sa v gemerskom regióne uchytila reformácia – a aké miesto zaujímala spomínaná stredoslovenská lokalita svojim významom počas prvého približne storočia po vystúpení Martina Luthera a preniknutí novej vierouky na súčasné slovenské územie (približne ide o časy 1520 – 1620). Najcennejším výstupom daného snaženia ostáva dosvedčenie faktu, že Novohradský seniorát sa riadil „vlastnými“ artikulami. Vďaka uvedenej požiadavke som smel takisto pripraviť aspoň prehľadový materiál o najstarších bratstvách, kontuberniách či seniorátoch, ktorých ustálením sa po Žilinskej synode sformovali superintendencie.

V súčasnosti ešte ostáva vyhovieť trom dopytom. Pani Bodnárová, ktorej mi bolo dopriate poskytnúť fotografiu vizitácie Krásnej Hôrky (z 1610) potrebuje overiť, či po tejto

najstaršej došlo ešte k inej návšteve seniora v obci, pokiaľ sídlo patrilo do zväzku s Gemerským seniorátom (vystúpilo po rekatolizovaní Andrášiovcami asi 1647). Už spomínaná pani Beke si praje vyhľadanie záznamov o tzv. „tornaľskej misii“ počas trvania prvej Československej republiky (1918 – 1938), ktorá zohrala nesmierne vzácnu úlohu pri pastorácii obcí s väčšinou evanjelického reformovaného obyvateľstva. Pán inžinier Čajko, dozorca zboru v Mokrej Lúke, sa na mňa obrátil s prosbou o vytvorenie súpisu miestnych duchovných od najstarších čias po naše dni, pričom práve zápasím s poslednými dvomi úplne neistými dekadami (1890 – 1912). V záujme skvalitnenia služieb nadšenkyňiam či nadšencom mi prišlo i pokúsiť sa o skvalitnenie svojej – stále však nedostatočnej – znalosti maďarského jazyka.

Pokúsil som sa tiež dosiahnuť publikovanie svojej celkovo druhej monografie, tento raz venovanej dejinám Gemerského seniorátu v nepokojnom roku 1938. Po istých výhradách pánov oponentov voči rozsahu úvodnej, prehľadovej kapitoly, skúmajúcej celoslovenské pomery, som vyhovel ich náhľadom a dosiahol i jazykovú a technickú korektúru diela. Vzhľadom ku končiacemu sa knižničnemu roku (uzatvára sa vždy 31ho marca toho kalendárneho) si uchovávam nádej, že posledný dôležitý krok, totiž zalomenie textu, sa podarí do tohto dátumu. Napriek tomu ako výrazný neúspech vyhodnocujem fakt, že spis sa nedočká „tlačenej“ podoby a k jeho zverejneniu dôjde iba „virtuálne,“ snád' som však v týchto otázkach až príliš konzervatívny, z úprimnosti duše sa Vám ospravedlňujem.

Ak spomínam komplikácie posledných mesiacov, nesmiem opomenúť ani iné dve. Doposiaľ nevídaným spôsobom mi pribudli pracovné povinnosti, konkrétne zmeny v obsahu predmetov, ktoré na univerzite prednášam a dokončenie celkovo troch zväzkov: okrem uvedenej druhej monografie i tretieho skripta k úvodu do štúdia dejín a vysokoškolskej učebnice k všeobecným dejinám novoveku. Ich rozsah celkovo činil 630 stránok a hoci túto okolnosť spomínam obzvlášť nerád, zhoršil sa mi i zdravotný stav. Každopádne Najvyššiemu sa zaľúbilo vrátiť mi zdravie a doprial mi vo svojej nekonečnej milosti nájsť cestu i z doteraz neznámych ťažkostí. Prišiel som však, žiaľbohu, koncom roka o svoj notebook, využívaný práve v archíve, nuž uvidím, ako sa mi podarí danú stratu nahradiť. Zatiaľ sa spolieham na pamäť a paniam výskumníčkam či pánom výskumníkom pripravujem jednotlivé podklady k bádaniu na základe nej. Aby však uvedené neznelo ako samochvála, priznávam čestne, ak smiem, že občas značne zaváham, kým si spomeniem, kde sa daný súbor dokumentov podľa indexu nachádza.

Na najbližšie mesiace som si vytýčil za prvoradý cieľ plnohodnotne rozvinúť katalogizáciu časopisov, konkrétne posledných troch ich políc v prvej a siedmich v druhej

miestnosti. Uvedomil som si totiž, že dobové články, v nich obsiahnuté, skrývajú nesmierny potenciál obohatiť informácie, zmieňované v rukopisných textoch – prípadne odhaliť omyly, tradované tlačou zverejnenými spismi z neskorších čias.

S pokorou i vďakou smiem teda zmieniť, že ak ma Hospodín ponechá pri zdraví a pri živote, hodlám i naďalej svedomito plniť svoje povinnosti správcu Archívu Gemerského seniorátu v Revúcej. Vnímam ich totiž ako nesmiernu česť i potešenie a som Vám, dámy a páni, nevýslovne vďačný za prejavenú dôveru, ktorú sa posnažím nesklamať.

S prianím všetkého dobrého, s dokonalou úctou i vďakou a srdečne

PhDr. Ján Jakubej PhD.

Nitra, 12.2.2025